

Відгук
отримано 24.06.2020
Голові разової спеціалізованої вченої ради
ДФ 26.133.136
у Київському столичному університеті
імені Бориса Грінченка
доктору наук із соціальних комунікацій,
професору Ніні ЗРАЖЕВСЬКІЙ
Н.І. Зражевська

Голові разової спеціалізованої вченої ради
ДФ 26.133.136
у Київському столичному університеті
імені Бориса Грінченка
доктору наук із соціальних комунікацій,
професору Ніні ЗРАЖЕВСЬКІЙ

ВІДГУК

офіційного опонента Зикун Наталії Іванівни
на дисертацію Сінька Андрія Сергійовича
«Інформаційна діяльність як окремий управлінський інститут
соціальних комунікацій»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 061 «Журналістика» (галузь знань 06 – «Журналістика»)

Актуальність теми дослідження. Актуальність дисертації Сінька Андрія Сергійовича «Інформаційна діяльність як окремий управлінський інститут соціальних комунікацій» зумовлена низкою чинників, що перебувають у фокусі сучасного наукового дискурсу соціальних комунікацій. Авторський підхід до концептуалізації «інформаційної діяльності» як управлінського інституту відкриває нові перспективи для аналізу та, безумовно, заслуговує на увагу як один із можливих і методологічно обґрунтованих векторів наукової дискусії в умовах динамічних трансформацій сучасного суспільства. Цифровізація управлінської сфери на сучасному етапі розвитку суспільства вимагає від суб'єктів державного та бізнес-секторів переходу від елементарного опрацювання даних до системного управління смислами та контентом. Стрімкий розвиток медіатехнологій, на який накладаються виклики воєнного часу, актуалізує необхідність ґрунтовного наукового аналізу професійних комунікаційних практик, що й підтверджує своєчасність дисертаційного дослідження. Можемо говорити, що воно є спробою розгляду наукової проблеми на перетині трьох напрямів: інституалізації комунікаційних процесів, трансформації управлінських процесів (зокрема необхідності ефективної взаємодії влади, бізнесу та суспільства в умовах інформаційних загроз) і стрімкого розвитку

медіатехнологій (зокрема з урахуванням впровадження штучного інтелекту та автоматизації комунікацій).

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота органічно вписується в науково-дослідницьку діяльність Факультету журналістики Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, оскільки виконана у межах планових тем кафедри журналістики та нових медіа, що забезпечує наукову наступність та відповідність актуальним напрямкам галузевих досліджень.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Науковий апарат та результати дисертації характеризуються належним рівнем обґрунтованості, що підтверджується логічною послідовністю дослідження та широкою джерельною базою. Список використаних джерел (156 найменувань) є достатньо ґрунтовним і демонструє сучасний підхід до теми дослідження (інформаційна діяльність, PR, цифрові інструменти, ШІ в умовах війни) і відображає міру опрацювання літератури, дотичної до досліджуваної проблеми. Автор простудіював фундаментальні праці, актуальні матеріали 2024-2026 років, що важливо для дисертації, серед яких академічні монографії, дисертації, наукові статті, офіційні звіти, нормативно-правові акти та медіаматеріали (інтерв'ю, аналітичні звіти). Використання звітів (Всеукраїнської рекламної коаліції, Інституту масової інформації, Громадянської мережі «ОПОРА») та офіційних телеграм-каналів (Державного сервісу «Дія», ДСНС) додає дисертації емпіричної ваги.

Методологічне підґрунтя роботи є збалансованим. Поєднання загальнонаукових та спеціальних методів дозволило автору комплексно підійти до наукового кваліфікування матеріалу. Важливо, що дисертант не лише декларує методи, а й детально обґрунтовує їх застосування на конкретних етапах дослідження, що суттєво підвищує довіру до отриманих результатів та верифікованість висновків.

Аналіз наукового апарату й матеріалів дисертації дають підстави говорити про те, що дисертаційна розвідка сприятиме розв'язанню важливого наукового

завдання. Мета дисертації, як зазначено на с. 19, полягає у «визначенні інформаційної діяльності як управлінського інституту соціальних комунікацій, з'ясуванні її функцій у соціальних комунікаціях». Хоча таке формулювання, здається, дещо звужує розуміння наукового дослідження й орієнтоване певною мірою на дефінітивний результат. На наш погляд, доцільніше було б розширити цільові орієнтири, змістивши акцент із простого визначення категорії на окреслення інституційних рис, обґрунтування інституційних механізмів її реалізації в сучасному комунікаційному просторі.

Дисертантом у Вступі сформульовано шість дослідницьких завдань, які охоплюють специфіку теми, медіаінструментарій. Вони визначають логіку й результати наукового пошуку, що відштовхуються від об'єкта («інформаційна діяльність як окремий управлінський інститут») і предмета дослідження («сутність, функції та принципи інформаційної діяльності як управлінського інституту в системі соціальних комунікацій»). Вибір завдань є власне проєктуванням руху до отримання нового знання.

Кожен із підрозділів роботи логічно підводить до загальних висновків, які є внутрішньо несуперечливими та базуються на проаналізованому масиві даних.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам. Дисертація структурно побудована за класичним академічним каноном: від теорії (Розділ 1) через розкриття специфіки/функцій об'єкта наукового дослідження (Розділ 2) до практичного/прикладного аспекту (Розділ 3). Загальний обсяг дисертації 196 сторінок, з них 161 – основний зміст роботи.

Оформлення дисертації, таблиць, рисунків, додатків і списку джерел загалом відповідає вимогам до кваліфікаційних наукових праць.

Розділ 1 *«Теоретико-методологічні засади дослідження феномену інформаційної діяльності як окремого управлінського інституту»* присвячено концептуальному обґрунтуванню інформаційної діяльності як багаторівневого управлінського інституту в системі соціальних комунікацій. У розділі розмежовано поняття «інформаційна діяльність» та «PR», вказано на необхідність удосконалення правового регулювання цієї сфери, а також

сформовано методологічний апарат дослідження. Здійснено ретроспективний аналіз розвитку галузі, у межах якого обґрунтовано концепцію «темпоралізації» комунікацій та закономірність трансформації інформаційної діяльності із сервісної функції у стратегічний інструмент управління репутацією, адаптований до викликів цифровізації та інформаційної безпеки.

Розділ 2 «*Функції інформаційної діяльності в управлінському інституті соціальних комунікацій*» присвячено аналізу інформаційної діяльності як стратегічного інструменту управління соціальними процесами. Окреслено функціональну трансформацію діяльності від сервісного інформування до управління відносинами, систематизовано принципи її функціонування (нормативні, управлінські, аналітичні, етичні) та обґрунтовано функціональний механізм: від аналітичної та інтеграційної роботи до методик оцінювання ефективності. Інформаційну діяльність схарактеризовано як інститут управління смислами та репутаційним капіталом у системі соціальних комунікацій.

У розділі 3 «*Прикладний аспект інформаційної діяльності як управлінського інституту*» доведено, що інформаційна діяльність є невід'ємним складником управління організаціями. Обґрунтовано еволюцію комунікації від технічного створення контенту до рівня інституційного агента, де фахівець із комунікацій відіграє ключову роль у стратегічному плануванні, аналітиці та формуванні репутаційного капіталу через етичну експертизу. На основі «*Excellence Theory*» Дж. Груніга комунікацію визначено як інтегровану управлінську функцію. Визначено критерії зрілості цього інституту: сталі процедури, доказовий менеджмент (аналітика), етична відповідальність та впровадження двосторонньої симетричної моделі в державному та бізнес-секторах. У підрозділі 3.3 розроблено методологію оцінки інформаційної діяльності як управлінського інституту. На основі синтезу вторинних даних (звіти LOOQME, ЕВА, ВРК за 2021-2025 рр.) та результатів авторського опитування 21 фахівця (березень 2026 р.) окреслено ключові тенденції: інституційну трансформацію (перехід до управління ризиками та КРІ), стрімку інтеграцію ШІ за відсутності правового регулювання, проблеми вимірювання

стратегічної ефективності, вплив війни на оперативність і верифікацію інформаційних процесів.

Додатки до дисертації містять матеріали, які унаочнюють положення основного змісту дисертації. На особливу увагу заслуговує Додаток Г – таблиця Д.1 «Стратифікація підходів до вимірювання PR-ефективності у практиці українських фахівців»

Достовірність і наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна дослідження полягає в цілісному концептуальному осмисленні інформаційної діяльності як самостійного управлінського інституту соціальних комунікацій. Дисертантом запропоновано авторське визначення інформаційної діяльності як управлінського інституту, яке охоплює сукупність професійних практик, правил і організаційних форм, що забезпечують координацію між організаціями, інституціями та соціальними групами, що може стати внеском у теорію соціальних комунікацій. У межах роботи здійснено теоретичне уточнення природи цього явища, обґрунтовано вектори його еволюції – від функціонального виміру до повноцінного інституційного статусу, сформовано наукове підґрунтя для подальшого вивчення інформаційної діяльності як окремого управлінського інституту. Запропонований автором концептуальний підхід розширює уявлення про роль інформаційних процесів у структурі сучасних соціальних інституцій, що створює перспективну базу для подальших розвідок у сферах інформаційного управління та розвитку інформаційного суспільства.

Спроба концептуалізувати «інформаційну діяльність» не просто як набір технічних дій, а як окремий управлінський інститут соціальних комунікацій, обґрунтування інституційного виміру інформаційної діяльності, що дозволяє вийти за межі суто функціонального розуміння цієї сфери, є основним науковим оригінальним здобутком автора. Він може стати початком цікавої наукової дискусії й нового фокусу досліджень у соціальних комунікаціях.

У роботі систематизовано наукові підходи до виокремлення управлінського фактора в інформаційній діяльності. Автор здійснив

інтерпретацію теорій комунікаційних процесів крізь призму інституційного підходу, що дало підстави кваліфікувати інформаційну діяльність як невід'ємну частину комунікаційної інфраструктури, яка формує механізми взаємодії між різними суб'єктами соціальних комунікацій.

У результаті дослідження поглиблено теоретико-прикладний аналіз професійної діяльності фахівців комунікаційної сфери. Завдяки експертному розвідувальному дослідженню (метод структурованого інтерв'ю-анкети) виявлено перехідний характер функціонування інформаційної діяльності, що проявляється у трансформації методів оцінки ефективності та переході до управління ризиками.

До наукових результатів, що мають ознаки новизни, також можна віднести: впровадження поняття «темпоралізація» як інструменту пояснення розриву між темпами технологічного розвитку та правовим/інституційним регулюванням, що є вдалою теоретичною знахідкою; визначення десяти функцій інформаційної діяльності, що стало основою для структурування складного об'єкта дослідження та ґрунтовною теоретичною базою для подальших наукових пошуків.

Автор подав наукову новизну у формі наукового есе або розгорнутого висновку, що додає викладенню певної публіцистичності. Однак доцільно було б структурувати цей фрагмент, додавши традиційні маркери: «Вперше», «Удосконалено» або «Набули подальшого розвитку», які вже стали науковим стандартом наукових кваліфікаційних робіт такого типу. Це допомогло б чіткіше виокремити ключові здобутки дослідження.

Практичне значення одержаних результатів. Одержані результати можуть використовуватися для розроблення професійних стандартів фахівців комунікаційної сфери; оптимізації комунікаційної політики організацій та вдосконалення механізмів взаємодії з цільовими аудиторіями; інформаційно-методичного забезпечення галузевих професійних заходів; удосконалення методології прикладних соціологічних досліджень у галузі соціальних комунікацій.

Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях. Основні положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи знайшли достатнє відображення у семи наукових працях. Високий академічний рівень публікацій підтверджується їх оприлюдненням у трьох фахових виданнях України та двох статтях у періодичних виданнях, що індексуються в наукометричних базах Scopus та Web of Science. Така публікаційна активність повністю відповідає вимогам до апробації результатів дослідження такого рівня.

Аналіз особистого внеску здобувача у колективних працях свідчить про його глибоку інтелектуальну залученість до наукового пошуку.

Отже, представлені публікації демонструють високий рівень володіння автором методологією дослідження, його здатність до самостійної аналітичної роботи та вміння ефективно реалізовувати наукові завдання у складі авторських колективів. Результати дисертації є повно висвітленими в опублікованих працях.

Дотримання вимог академічної доброчесності. Під час опрацювання дисертації фактів порушення академічної доброчесності і текстових запозичень не виявлено.

Аналіз дискусійних положень та основні зауваження. Характеризуючи позитивно наукові здобутки дисертанта, доцільно висловити й окремі зауваження й побажання:

1. Термін «інформаційна діяльність» є надто широким, оскільки охоплює спектр процесів – від IT-інфраструктури та технічного кодування до PR, журналістики й пропаганди. Авторіві варто було б чіткіше розмежувати «інформаційну діяльність» як професійну практику, сферу діяльності та як інститут. Це допомогло б уникнути ототожнення соціально-технологічного процесу з управлінською структурою та детальніше окреслити інституційні ознаки об'єкта дослідження.

2. У формулюванні завдань (с. 20, завдання 1, 4, 6) використано дієслова процесуального характеру («проаналізувати», «дослідити»), що описують етап роботи, а не науковий результат. Це ускладнює валідацію висновків та їхню репрезентацію. Завдання «розкрити основні принципи, методи дослідження...»

видається дещо технічним, оскільки зазвичай реалізується в межах методологічного апарату, а не виокремлюється як самостійне завдання.

3. Описуючи вибірку, доцільно було б чіткіше обґрунтувати репрезентативність: вказати обсяг вибірки, спосіб її формування, параметри статистичного аналізу та показники достовірності. Аргументація автора була б переконливішою, якби було пояснено специфіку «якісного аналізу відкритих відповідей» експертного опитування.

4. Опитування «розвідувального типу» на тему «Вимірювання PR-ефективності» є недостатнім для обґрунтування такої масштабної теоретичної рамки, як «інституціоналізація інформаційної діяльності». Доцільно було б розширити емпіричну базу дослідження.

5. Дисертація подекуди переобтяжена бібліографічними відомостями. Автор часто наводить повну назву праці (іноземні – мовою оригіналу та в перекладі). Хоча достатньо посилання на джерело у списку літератури, в основному ж тексті варто зосередитися на сутнісному аналізі ідей, що сприятиме динамічності викладення.

Викладені зауваження мають дискусійний або рекомендаційний характер, а виявлені недоліки та рекомендації не знижують рівень дослідження, окреслюють перспективи наукової діяльності.

Загальний висновок та оцінка дисертації. Дисертація Сінька Андрія Сергійовича «Інформаційна діяльність як окремий управлінський інститут соціальних комунікацій», за спеціальністю 061 «Журналістика» (галузь знань 06 – «Журналістика») характеризується актуальністю, науковою новизною, є завершеним самостійним дослідженням, виконаним на належному науковому рівні, містить нові науково обґрунтовані результати, вмотивовані висновки та має практичне значення.

Усе це дає підстави зробити висновок, що дисертація відповідає вимогам спеціальності 061 «Журналістика», наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» і затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 №44

«Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 21.03.2022 №341, а її автор, Сінько Андрій Сергійович, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 061 «Журналістика».

Офіційний опонент:

Доктор наук із соціальних комунікацій,

професор, декан факультету

соціально-гуманітарних технологій, спорту та реабілітації

Державного податкового університету

Міністерства фінансів України

Наталія ЗИКУН

